IV. évfolyam — Arad, 1889. Január 31. Csütörtök. — 31-dik szám.

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában hova a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

helyben:		vidékre:	
1 évre	12.— frt	1 évre	14.— frt
fél évre	6.— frt	fél évre	7.— frt
1/4 évre	3.— frt	1/4 évre	3.50 frt
1/4 hór	frt	1 hóra	1.20 frt

Hirdetések dija:
A hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdij külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 krajczár.

Rudolf trónörökös meghalt!

Arad, január 30.

A magyar nemzet, királyának gyászát siratja.

A király gyászát, ki elveszité fiát, élete reménységét, azt a daliás, fiatal férfit, kire a magyar korona várt.

Rudolf trónörökös, — mint egy bécsi távirat jelenti, — hirtelen meghalt.

Ha volna szó, mely a halál tragikus voltát a maga rettenetességében festi, ha volna szó, mely a halálban óriási veszteséget fejez ki és havolna szó a mivel egy jó király és egy hü nemzet gyászát lehetne megörökiteni, ugy leirnók s azzal elsiratnók Magyarország ifju trónörökösét, kinek halála ma ugy megdöbbentette a világot, mintha egy nagy darab ég sötétült volna el egyszerre.

Meghalni ifjan, bizonyára a legfájdalmasabb halál, mi embert érhet; meghalni hirtelen, váratlanul, talán a legborzasztóbb, mi által a létből a pusztulásba juthat halandó; de meghalni ifjan, váratlanul egy korona örökségének tudatában, ez a legnagyobb tragikum, mi élő embernek a földön osztályrésze lehet!

Tavaly nyáron halt el a nemes Frigyes, kilenczvennyolcz napi uralkodás után. Mikor trónra lépett, már csak azért látszott még élni, hogy császárként haljon meg. És mégis, fájdalmasabb hirt a német nép alig érzett, minthogy élő-halott császárját sirba látta szállni.

Pedig mi ez a tragikum, a Rudolf halálához képest? ki ifjan, férfikora kezdetén, viruló egészségben utazott el tegnapelőtt vadászatra és ma már halott!

Halott, mielőtt becsvágya elérte volna királyi terveinek valósulását.

Halott, mielőtt érezte volna a királyi pompafényét s az uralkodás érzetének fenségét, mámoritó kéjét.

Halott a nélkül, hogy szent-István koronája érintette volna felkent fejét.

Halott a nélkül, hogy viruló szépségü hitvese és a testéből való vér szülte gyermeke mellette lehettek volna az utolsó órán.

Egy pár udvari ember s lakáj volt tanuja haláltusájának, az övének, ki milliók urának volt választva.

Ah, hát lehet-e ennél nagyobb tragikum? Lehet-e borzasztóbb, elhagyatottabb halál és lehet-e meghatóbb gyász, melyre valaha könyek omlottak emberi szemekből?!

És gyász és hü keserv, most mind hasztalan.

Magyarország ifju trónörököse, ott fekszik a ravatalon és habsburgi Rudolf már nem mutatja meg a trónon, hogy mit akart teni érettünk magyarokért.

Mennyi szép reményünket fedi el majd az a sötét sirbolt, mely a dinasztiának pár nap mulva legragyogóbb fényét veszi, sötétiti el.

Emlékezünk még mindnyájan, hogy milyen lelkes, milyen hazafias beszédet tartott a mi most már néhai trónörökösünk, a budapesti kiállitás bezárása alkalmával. Hogy tapsolta és éljenezte az ezernyi sokaság és hogy örvendett idehaza a nemzet

Mai nap teljes megelégedéssel tekinthetünk ezen müvünkre vissza — mondá Rudolf, — melynek erkölcsi értéke mindenekelőtt tartós haszonra fog szolgálni: mert ezen kiállitás mindnyájunkban a bizalmat, az önérzetet s a hatalmas közmüvelődési emelkedésünk jövőjébe vetett hitet költötte fel, és a külföld előtt is bemutatta, mi vé alakult Magyarország az utóbbi évek alatt, hogyan emelkedett föl a szellemi és müvészi alkotásoknak terein, épen ugy, mint ipari és mezőgazdasági tekintetekben teljes mértékben a kulturállamok sorába.

A szent-István koronájához tartozó országokra nézve e mostani kiállitás fontos szakaszát képezi ifju erejü mivelődési kifejlődésünknek, s ebben rejlik a legjelentékenyebb siker. Reánk nézve, kik szerencsések voltunk ezen müben résztvehetni a legszebb jutalom és büszkeség azon öntudat, hogy hazánknak szolgáltunk, azon hazának, melynek szent földéhez a hüség és gyermeki szeretet legszivósabb kötelékei csatolnak bennünket!

Ez ünnepélyes pillanatban, midőn ezen első nagy országos kiállitást bezárjuk, hálatelten egyesitsük szavainkat ezen felkiáltásban, mely minden magyarnak lelkesülten lebeg ajkain: Eljen a mi urunk és királyunk ő császári és apostoli királyi felsége, — és éljen a mi imádott hazánk!

Ezeket mondta a trónörökös. Van-e magyar ember, a ki az ősi földhöz való ragaszkodást hüebben tudná kifejezni?

És van-e magyar ember, kinek ki ne csordulnának a könyei, ha rágondol, hogy azok a fenséges ajkak, melyek a magyar hazaszeretetet igy dörögték, némák, és azok a szemek, melyekből a hazafias lelkesedés lángja csapott ki, örökre lecsukódtak.

„A mi imádott hazánk!« . . .

A mi imádott koronaherczegünk.

Valjon mi vezette a végzet kezét, hogy e két rajongást keltő fogalom közül elvette az egyiket a magyartól?

Mi fosztott meg minket tőle?

Mi tette ilyen gyászossá az ujév első hónapját Magyarországnak?

A halál? . . . Ugyan mit fejez ki ez a szó ma, ilyen csapás előtt, mikor milliók sirnak?

* * *

A Rudolf trónörökös életrajzát adjuk a következőkben:

Rudolf főherczeg 1858-ik évi augusztus 1-én este 10 órakor Loxenburg regényes fekvésü kastélyában született. Szülei számolva azzal a nehéz, görnyesztően sulyos feladattal, melyet e gyermek vállainak majdan el kell viselnie, a maguk szivét keményitették, hogy kifejlesszék elsőszülött fiukban a szellemnek azt az izomhatalmát, melynek igen nagy mértékére van szüksége annak, ki két nagy áll m [illegible] roppant tömege alatt összezuzódni nem akar s nem engedték meg a gyermeknek, hogy gyermek legyen, hogy játszék a porban, hanem már 1862 május 1-én, midőn még Welden báróné dajkáló gondjainak áldására volt szüksége, már elkezdték fejleszteni benne a szellem erejét s Mayer dr. udvari káplán által adattak neki elemi oktatást s ugyanaz a tiszteletre méltó lelkész volt az, ki első tanitotta meg Rudolfot, hogy szeresse az Istent, — a béke, jog, a szeretet és áldás forrását — az igazi mintaképét minden királynak.

Mayer dr. mellett Spindler lovag alezredes tanitotta a cseh nyelvre s miután elemi tanulmányait befejezte, 1864. nov. 4 én a főherczeg neveltetésének fővezetését Gondrecout Lipót gr. tábornokra ruházták át. Gondrecourt gr. vitéz katona és tudományosan müvelt férfiu volt, de a hadsereg merev szigoruságát annyira beolvasztotta már saját vérébe, hogy talán a trónörökössel is kelletén tul keményen bánt, igy alig egy év mulva a király szárnysegédje, Thurmburg-Latour gr, alezredes vette át nevelését. Latour gr. befolyása csakhamar észrevehető nyomot hagyott az ifju főherczeg lelkében. Latour gr. meg is maradt a főherczeg mellett mind addig, mig Rudolf huszadik évet be nem töltötte, a mikor is már saját udvartartással vették körül,

Rudolf főherczeg nevelésében azt a rendszert tartottak folyton szem előtt, hogy is mereteinek alapja szigoruan és titztán tudományos legyen, melyet azonban az általános müveltség, — mely minden téron otthon érzi magát, s ujat talán, de megfoghattanul semmiféle szakban nem ismer, — koronázzon meg. De e mellett nem hanyagolta el azt sem, hogy a trónörökös lelki érzelmei, a nemes föllobbanások, a lelkesedés, a fen költebb eszmék is kapjanak tápot, hogy ezek megtisztitó tüzében emelkedjék benne megaera mindaz, a mit a könyvekből magába szivott. Azt nem mulasztották el, hogy hatalmaskodó lélek hüvelye is erőteljes, ruganyos, szivós és kitartó legyen és mulattató tornázás, gyönyörködtető lovaglások által szerezgettek pihenőt az el-elfáradt léleknek és edzették acéllá a testet.

A trónörökös e tanuló évei alatt minden évben volt egy, sőt később két vizsgálat, melyen a király mindig jelen volt, de a két napon át tartó vizsgálatokon minden tantárgyakból voltak megbizó tekintélyek s ezeken kivül vendégekül sokan, kik az udvarhoz tartoztak. E vizsgálatok által nem csak az uralkodó szerzett magának meggyőződést fiának haladása felől, de midőn koronkint a vizsgálatok eredményét tudtára adták a közönségnek hirlapok utján, az egész ország lakossága figyulemmel kisérhette azt, mint nevelik a leendő magyar királyt. A természettudományokban Krisl dr.-tól nyert oktatast, mely kétségtelenül nagy befolyással volt kedélyére mit legjobban bizonyit a természettudomanyok iránti előszeretete s a két mü, melyet maga irt meg. A magyar nyelvet Rimély apattól tanulta s bár a magyar és német nyelvet tökélylyel birja, a legtöbb európai nyelvben is teljesen jártas, ugy szóval, mint irásal. Oktatása 1875-ben lett felsőfokuvá, egyetemivé. Ekkor kezdte tanulni azon tantárgyakat is, melyekben a leendő magyar királynak teljesen jártasnak kell lennie: s ezek a magyar közjog, Magyarország történelme és a magyar irodalom történet. Midőn e tárgyakból lőn vizsgálat, azon Horváth Mihály és Toldy Ferencz is jelen valának E vizsgákon nemcsak gyors, biztos feleletei által nyerte meg a hallgatók elismerését a trónörökös, de azon könnyed, természetes szónokló erővel is, mely választ tékos beszédmodorában elfogadhatlanul nyilvánult. S mind e mellett nem feledkeztek meg arról sem, hogy Rudolf főherczeg szép érzéseit a zene és rajzoló müvészet iránt kifejlesszék s illetve azoknak tért enged jenek; oktatták azonkivül táncra, uszásra, vivásra.

Midőn Rudolf főherczeg tanulmányait befejezte, egész kis könyvtárt kiadó könyveit a hadügyminiszterium tanügyi osztályának engedte át, hogy ez uton osszák széjjel a különböző katonai tanintézetekbe. E könyvek mind diszes kötésben vannak, és első táblájukon aranyvágásá R. betüvel diszitvék, mely fölé a királyi korona van nyomva. A könyvek belsejében a gyakori használás elviselhetetlen nyomai láthatók. Különös gyönyört képez e könyvekben lapozni, melyeknek némelyik helye bizonyára élénkebb benyomást tön az ifju főherczeg kedélyére, minthogy sok helyen találunk sorokat irón aláhuzásokkal. — De sőt némelyik lap szélén megjegyzéseket olvashatunk, melyeket a tulgondos, ovatos és félénk szolgálatkészségü udvari komornyikok vagy szolgák igyekeztek teljesen eltüntetni, a mi, ha az indiszkrécció czimén is, de szerencsére nem mindig sikerült. Egy kis megerőltetéssel néhány észrevételt ki lehetett betüzni. Igy t lálták a trónörökös egyik könyvében, Kant Anthropologiájában e mondatot:

„Hizelgők, szolgalelkűek nevelői a hiuságnak és elrontói a nagyoknak és hatalmasoknak«, — a trónörökös a áhuzta és a lap szélére e figyelemreméltó szavakat irta:

„Megkapó igazság!"

Bárminő jelentéktelen tény legyen is ez magában véve, mégis pontossá válik az által, hogy mintegy külcs gyanánt használjuk, midőn a trónörökös eszméinek menetét, nevelését, lelkületének szárnyalását akarjuk megitélni. Hogy ha a tanulgató tizenhét. tizennyolcz éves ifju érdemesnek tartotta Kant könyvének olvasását éppen ott félbeszakitani, a hol ez a megkapó igazság mondva volt, akkor bizonyosak lehetünk felőle, hogy a magyar korona örökösének szive teli volt olyan fenkölt eszmékkel, melyeknek egykoron mint melegitő, világitó napnak vette volna hasznát, ha a sors intézéséből rá lett volna bizva milliók sorsa.

Ha végigtekintünk azon éveken, melyeken át a trónörökös tanult, figyelembe vesszük annak egyes nyilatkozatait, beletekintve annak irodalmi müveit, melyek még a tudós világban is számot tesznek, el nem feledve, hogy Rudolf még csak harminczegy éves volt, akkor azon meggyőződésre jutunk, hogy a legnagyobb szellemi és testi erőfeszitéssel töltötte életét. Rend kivüli sokat tanult, teljes odaadással, elképzelhető sokoldaluséggal, többet látott a világból, mint számtalanok azok közül, a kik egyebet nem tesznek, mint utaznak, tartozzanak bár a müvelt, előkelő világhoz. De mindamellett megtartotta egyéniségének szeretetreméltóságát, kedélyének melegségét érzelmeinek üde voltát, társalgásának azon élénk, elfogulatlan voltát, melyben szerencsés természet szolgált és gondos ápolás alapjául. Erzelmeinek mélysége semmiben sem nyilatkozott annyira hüen, mint abban az imádatszerü szeretetben, melylyel szülei iránt viseltetett és a gyöngéd vonzalomban, mely nejéhez s testvéreihez fűzte. Atyjának vagy anyjának legcsekélyebb kivánságát szentirásnak tartotta s legnagyobb öröme abban lett, ha övéinek kellemes meglepetést szerezhetett.

Testvéreivel a főherczeg mindig a legélénkebb levelezést folytatta s szeretete Gizelláról átszállott férjére is, Lipót Bajor herczegre, ki több izben volt vadászó — és utitársa is. Neki ajánlotta a főherczeg 340 lapból álló első művét; »Tizenöt nap a Dunán", mely a Délmagyarországon és Délhorvátországon tett kirándulásainak vadászati és természetrajzi megfigyeléseit tartalmazza. Masik, szintén e két szempontból megirt müve a trónörökösnek Spanyolországból merité tárgyát s különösen a sas okról s e madárfejedelem válfajairól nyujtott kellemes, kimeritő jegyzeteket.

A könyvek a legsajátságosabb élvezetet nyujták olvasóiknak. Olvasók alatt pedig nemcsak azon kiváltságokat kell értenünk, kik részben mint az udvarhoz tartozók, részben, mint a trónörökös személyes barátai, kaphattak egy-egy példányt e müből, melyek a könyvpiaczra természetesen nem jutottak, de azért Magyarország és Ausztria egész közönsége megismerhette hirlapjainkból tartalmukat. Az alapos tudományosság sem képezett itt olyan épületet, mint hasonló könyvekben szokott, a hol az alap is, a falak is szilárdak ugyan, mint a kő, de szürkék és unalmasak, mint a kő, — ha homok képezi tömöritő anyagát és finom kéz nem faragott belőle müveszi hajlongást puha körvonalat, — vonalat, a mely zeng Rudolf könyveiben az alap szintén biztos adatainban minden kétséget kizárólag szilárd és határozott, megjegyzéseiben szakszerü és a legfokozottabb igényeket is kielégitő — de épülete, a falak azok nem maradtak csupaszon s nem azért s nem olyan aulakok voltak rajta, a melyeken épen be lehetett bukkantania a fejét annak, a ki az épületbe tekinteni akart, de gondoskodott róla, hogy az ablakoknak — hogy megmaradjunk a hasonlatnál, — legyen nemes formájuk, szögletességüket enyhitse gömbölyü iv és keretét tegye diszessé virágfüzér, karcsu oszlop, a mely sohasem rontja az erősséget s nem a tömörség rovására szolgál czifraságul, de unaimat kerget, vonz és növeli a föntartó erőt.

Két müvében nem csak a természet tudóst látjuk, de a vig kedélyü ifjut is, aki merészen hivja ki maga ellen a veszedelmet, a kitartás nehézségét, a fáradalmat és ruganyos izmokkal győz le mindent, ami utjába szögzi magát s midőn czélt ér, nem válik nehézkesen fesszessé, de mosolyog az az egészen ugy, hogy meghódit vele és gyönyörködtet egyuttal.

Valóságos tárczák ezek; szellemesek és könnyüeknek látszók, de csak azért, mert finom, behizelgő modorban nyujtja elénk szellemes termetét; de midőn elolvassuk, az a kellemes érzet fog el, melyet a jó könyv kelt bennünk, mulatunk és alig vesszük észre, hogy egyuttal gyarapitottuk is mereteinket, és sok olyat, amit eddig tudtunk, most alaposabban, más világitásból, uj szempontból tanultuk megbámulni, s akkor hálás szivvel gondolunk a szerzőre, annyival is inkább, mint e férfiu nem más, mint a leendő magyar király.

Kissé szokatlan, de annál megkapóbban jól ható az az őszinte szókimondas, melylyel a főherczeg-trónörökös sürüen szórta tele könyvei lapjat. Megjegyzései nem ritkán szigornak, olykor élesek és sujtók és hatásukat, mert az ő tollából ered nek, sokszorosan kell becsülnünk. E megjegyzések kétségtelenül meglepők, mert felülről nagyon kevéssé várunk hasonló nyiltságot, minthogy az udvari életben a nyiltság létezhetését sok mellékkörülmény megmeggátolja. De a főherczeg nem tulszigoru; kelleténél tulságosabb mértéket sehol sem alkalmaz, a hol a viszonyok nagyobb igényeket támadni nem engednek. De a belőle csepegtetett igazságérzettel egy másik tulajdonság párosult; gyülölete mindannak, a mi rossz, helytelen, nevetséges vagy épen visszatasztó. S csak az ilyen tulajdonokkal felruházott alkalmasság hozta ki sodrából Rudolfot annyira hogy érezteté gunyjának ostorát lenézésének sulyát. S erre magyarországi utjában volt alkalma: nem sokszor, sőt monnhatnók csak elvétve; de volt.

Egészen más természetűek kritikai észrevételei Spanyolország sasairól irt müvében; itt már nem csak a vadász szenvedélye, a müvelt ember gondolkozásmodja tükrözödik soraiban, de a leendett uralkodó, annyi népek atyja állt előttünk növekedő fiatalságában, midőn tisztán látó szemelvel látott és itélt, biralt és fontolt és a maga nyilt, őszinte tulajdonságaival mondta ki, amit erezett, inkább gondolva arra, hogy sebet gyógyit szavaiva, minthogy fájdalmat okozhat a nyügös, makrancozos betegnek, melynek „nép" a neve; s itt egyenesen a népet rórta meg amelynek tisztátlansága hanyag lustasága sokszor felbőszitette, s vadászatainak leirász közben gyakran tört ki belőle a férfias méltatlankodás, melyek egytől-egyig kezességül szolgáltak arra, hogy ő nemes tulajdonokkal gyarapodva foglalta volna el apja trónját.

A főherczegnek katonai neveltetése szintén nem volt elhanyagolva. Ebben 14 éves korában kezdett oktatást nyerni, s az elméleti részhez apránként a gyakorlatiba is bevezették s igy 1875-ben a nagy brucki had gyakorlatokban is részt vett. Oktatója mindvégig Rheinländer tábornok volt. Mielőtt huszadik évét befejezte volna 1878, aug. 1-én a király ezredesnek nevezte ki fiát, s a prágai Ziemiczki ezredhez sorozta be tényleges szolgálatra. Egy esztendőn keresztül itt tényleges parancsnoka volt a 3-dik zászlóaljnak: vezette ügyeit, hadgyakorlatain parancsnokolt, a tisztekkel ugy közlekedett, mint rendes kollegákkal, együtt ebédelt velök a tiszti menázson a kaszinóban, szabad ideje legnagyobb részét ott tölté, de gyakran dolgozott késő éjjelekig s nem ritkán irósztalánál viradt rá a hajnal. Ezredetől csak akkor vett buesut, midőn Stefania herczegnővel jegyet váltott s atyja, a király kinevezte őt tábornokká.

Fenséges atyját 1881. május 10 én vezette oltárnoz, s egy héttel utóbb jöttek el Budapestre, hol rendkivüli ünnepélyességekkel fogadtattak és több napot töltöttek a budai kir. palotában, fogadva az egész országból érkezett üdvözlő küldöttségeket Házasságukból született Erzsébet királykisasszony, ki most már öt éves.

Az 1885-diki országos kiállitásunknak ő volt fővédnöke, ő nyitotta meg és ő zárta be a kiállitást. A bezáró beszéd nagy hatást keltett hazafias szelleménél fogva. Velejött azon év nyarán Budapestre Vilmos porosz herczeg a mostani német császár is, kihez trónörökösünket igaz barátság fűzte.

A tudományok és az irodalom iránti előszeretetének kiváló jelét adta azzal, mikor 1886-ban meginditotta „Az osztrák magyar monárchia irásban és képben" czimü nagy vállalatot. A magyar szerkesztőbizottság üléseire gyakran eljött Budapestre, s a munka érdekében folyton érintkezett Jókai Mórral.

Nehány hónappal ezelőtt felséges atyja a gyalogság főfelügyelőjévé nevezte ki, s mint ilyen a monarchia több pontjára tett szemle utazásokat is tett egy nagyobb körutat Bosznia Herczegovinában is fenséges nejével együtt Megjelenése mindenütt nagy lelkesedést keltett.

*

Az uralkodó családban fennálló szabályok szerint a trónörökös most már királyunk testvéröcscse Károly Lajos főherczeg, a ki 1833. julius 30-an született. Karoly Lajos első szülött fia Ferencz Ferdinand főherczeg, a ki 1863. decz. 18-án született, mikor elfogadta az Esztei majorátust, lemondott a trónöröklésről. E szerint annak idején Károly L. főherczeg utan a trónörökösödésben Ottó főherczeg következik, a ki 1865. április 21 én született, s ezelőtt két évvel vette nőül Maria Jozefa szász királyi herczegnőt. Ottó főherczeg most százados a második dragonyos ezredben.

— Rudolf trónörökös meghalt. —

Bécs, január 30. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) **A Baden melletti Meidlingből, hova Rudolf trónörökös tegnapelőtt este vadászatra ment,ép most érkezik a megrendito hir, hogy a trónörökös — valószinüleg szélhüdés következtében — meghalt.**

— A képviselőház ülései elnapolták. —

Budapest, jan. 30. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) A tegnapi események következtében az országház körül katonai kordont vontak, melyen csak igazolványnyal lehetett átjutni. Ez a szélsőbal körében nagy izgatottságot keltett. A mai ülés elején *Szederkényi* felszólalt, az ellenzék zajongása közt kijelentvén, hogy ő maga s bizonynyára más képviselők is csak akadályokkal juthatnak a házba. Szuronyok közt nem lehet tanácskozni. Kéri a ház üléseinek elnapolását.

Apponyi gróf helyteleniti az inzultusukat és helyesli az óvintézkedéseket, ha megfelelő mérvben foganatositattak, de a tárgyalás nyilvánossága — mint látszik — korlátozva levén, inditványozza, hogy

mig ez állapotok tartanak, a ház üléseit héttőig napolja el. *Elnök* elitélvén a tegnapi eseményeket kijelenti, hogy a tett intézkedések szükségesek voltak.

Tisza miniszterelnök védi az intézkedéseket, mert a felizgatott tömeg által ostromolt házban tanácskozni nem lehet. Többek felszóllalása után elnök 30 perczre felfüggeszti az ülést, hogy személyesen meggyőződjék, hogy a ház tagjainak közlekedése akadálytalan-e? Szünet után az elnök **két napi elnapolást** inditványoz!

Eötvös kéri a házat, hogy ne távozzanak el a mig a katonaság nem vonul el. *Apponyi és Szilágyi* pártolják az *elnapolást, mire a ház ülései péntekig elnapoltattak*

Különben a képviselőház egész ülése viharos izgatottság közt folyt le. A karzatokon gyér közönség volt jelen. Az elnapolás előtt a ház elfogadta az elnök inditványát, mely szerint az elnök megbizassék, hogy a hatóságokkal egyetértőleg állapitsa meg az intézkedéseket a ház függetlenségének és méltóságának megóvására. Pénteken az elnök erről tegyen jelentést.

—

= Budapest képe. —

Budapest, január 30. (Az Aradi Közlöny eredeti távirata.) *Az utczák képe izgatott. Rendőri és katonai őrjáratok czirkálnak.*

A polgármester falragaszokon rendre és nyugalomra inti a polgárságot, a házhoz vezető utczákon nagy tömeg. A muzeum körúton czirkáló huszárság behatolt a müegyetem udvarára, s *összevagdalt három gyógyszerész növendéket, mire az ifjuság kőzáporral felelt* s visszavonult az egyetemi épületbe. *Zay* Adolf képviselőt a *huszárok megkardlapozták.*

—

Bécs, jan. 30. (Az „Aradi Közlöny« eredeti távirata.) A »Wiener Zeitung« külön kiadása jelenti: A trónörökös tegnapelőtt Koburg Fülöp herczeggel és Hoyos gróffal Meyerlingbe ment vadászni. A trónörökös már tegnap rosszul érezte magát. Mikor a vadásztársaság ma reggel egybegyült és a trónörökös még nem jelent meg, tudatták a társasággal, hogy a trónörököst szélhüdés érte.

—

Budapest, jan 30. (Az „Aradi Közlöny« erdeti távirata.) A trónörökös halála miatt a képviselőházban holnap ülés lesz. A lapok mind gyászkeretben jelentek meg. A középületekre gyaszlobogókat tüztek ki, s valamennyi szinház zárva van.

Parlamenti jelenségek.

Budapest, január 30.

Horváth Gyula igentisztelt képviselő ur megtehette volna ezt a szivességet a pártnak, még mielőtt felkaverta volna az epéket és lovat adott volna az ellenzék alá. Ezt az éktelen zajt, parlamenti illetlenséget és neveletlenséget, s a fiatalság költözködését Budapestre, a miért, hogy a világirodalom egyik legnagyobb alakjának s a magyar nemzet büszkeségének „abczug«-ot kiáltottak — neki köszönhetjük. Lekülzdhetlen meggyőződését nagyon tiszteljük, de sokkal lovagiasabbnak tartottuk volna, ha ezen meggyőződését az ellenzék soraiban mondja el. És ezzel ellenzéki uj pálczályához, szerencsés utat kivánunk.

*

Azt mondja nekem tegnap a kerepesi uton jártamkor, egyik ismerősöm: Most már csak beadja Tisza a lemondását?" — Miért? — kérdém. A mig a többség . . . Eh! Többség, többség, — vágott szavamba az illető, — nagyobb tekintély önök előtt a többség, mint Hoitsy Pál? . . . . . Erre nagyott nevetett és távozott.

*

Tehát ad vocem Hoitsy Pál! Egyszer, (annak bizony lehet már 17—18 esztendeje,) a Dunapartján sétálgattam, ha jól emlékszem, Dalmady Győző barátommal. Nem sokára, az ő kimért nagy lépéseivel szembe jön velünk Német Berczi, hona állapotán buslakodván. Allt pedig akkor a dolgok élén Deák Ferencz, s denikve a jobboldallal nem birtunk menni semmire. — „Azon gondolkozom, — szólalt meg buslakodó honfitársunk, — hogy miért nem birunk mi ezzel a jobboldallal? Tudjátok-e, hogy miért? Azért mert a fiatalságból kiveszett a betyárizmus. Nem igy volt az hajdanában, mikor Hevesmegye közgyűlésén, Pap Pali, Pirker László egri érsekhez, Hevesmegye főispanjához, hozzavágta a kalamarist." — Szervusztok! — sóhajtott nagy busan és vitte az ő hazafiui fájdalmát tovább. Ha élne ez a vén szityta, hogy örülne most Hoitsy Pálnak . . . .

*

Még valami jutott eszembe.

1874-ben e, vagy hetvenötben tartotta meg a szélsőbal ama országos nagy gyülését, melyen a 48 as czimét a függetlenségi czimmel cserélte fel? Elég az hozzá, hogy Irányi Dániel s az öt indenben hüen követő Csanády Sándor, a függetlenségi czim felvétele ellen, teljes erejükből agitáltak. A Czinz-Bórer böszörményi pártvezér zászlója alatt fel is hoztak Budapestre vagy huszonnégy jó torku böszörményi hazafit, s ezeket előértekezleten oda allitottak az Irányi és Csanády háta mögé. — Mikor aztán az értekezlet megkezdődött, a huszonnégy böszörményi honfi, a Czinz-Bórer intésére mindannyiszor olyan éktelen zajba tört ki, akár a mostani országgyülési ellenzék. Végre az öreg Gubódy, ha jól emlékszem, Nagy Körös városa képviselője, ezen éktelen zaj által annyira ki lett véve sodrából, hogy ezenképen kiáltott fel: „Hiszen nem értekezlet ez hanem csorda." Gubódy ezen észrevételét az elnök, a szélsőbal tekintélyének érdekében megrótta ugyan, de ez a megrovás nem akadályozta a jobboldali czlapokat, hogy az értekezletet mint egy bögő csordát tüntessék fel a közönség előtt. S hogy a szélsőbalnak ez az értekezlet akkoriban hasznára nem volt, azt megmutatta a következés.

Ugyanezen az értekezleten kiáltott oda Kállay Odön az orditozóknak: „Már hiszen akár hogy orditoznak is tisztelt barátim, mégis csak huszonnégy lesz az önök száma." — Sőt ami több, egy pillanatra sem jutott eszébe senkinek, hogy amiert a kissebbség orditozott, feltett czéljától eláljon. Másnap impozans többség fogadta el a függetlenségi czimet:

Azért hoztam fel mindezeket, mert hallom már emlegetni az ellenzék soraiban, hogy amiert a kisebbség hajduböszörményeskedik, miért nem mond le Tisza Kálmán? Azért, mert Kállay Odön szerint: „Akár hogy orditoznak is tisztelt barátim, mégis csak sokkal kissebb az önök száma." Parlamentáris országban pedig nem a kissebbség tombolása, hanem a többség szavazása a döntő.

*

Es még valamit Apponyiról.

Roppantul lazasak az Apponyi szónoklatától az ellenzéki lapok, s azon tévhitben vannak, hogy a hatást, melyet a szónoklat előidézett, ugyancsak a szónoknak lehet köszönni. Pedig hát Apponyi mondott már ily szónoklatot maskor is, de azzal a különbséggel, hogy azokhoz a szónoklatokhoz, a Horváth Gyula előző szónoklata nem adta meg az animót. Egy higgadt parlament és egy neki bokrositott parlament egy higgadt közvélemény és egy neki bokrositott közvélemény, más fülekkel hall, s más vérkeringés által befolyásolt agyggyal itél. Az tán meg az Apponyi rengeteg beszédébe egyetlen egy kozbekiáltás történt, az is az ellenzékről, batoritólag, mig a Tisza és Fejérvary beszédeit a közbekiáltások valóságos konverzáczióvá daraboltak, s nagyon természetes, hogy egy foszlányokra tépett beszéd hatását, ahoz a beszédhez, mely egy higgadt, komoly és férfias viseletü párt kegyelméből egésznek hagyatott meg, — nem lehet hasonlitani. Apponyi Albert azonfelül is hatalmas szónok, nagyon tudja a hatást fokozni, amihez valóságos szinészi rutinnal bir, hát semmi csodálatraméltó nincs benne ha a gyengébbeket nagy lelkesedésre tüzeite. De bizony az önállóan gondolkozó fejekre éppenséggel nem tett semmi hatást. Eppen olyan Apponyi Albert maradt ő a szónoklat után, mint a milyen a szónoklat előtt volt. Csillogó ész, nagy szónoki képesség keverve hasonló nagy kormányozhatnámsági vágygyal, a mely vágy valósithatására minden alkalmat megragad és sem támadásaiban, sem igéreteiben nem válogatós de egy csepptet sem.

Daczára, hogy a kormány helyzetét, a mely kormány a hatvanhetes alapon a legnyomasztóbb európai körülmények közt a a legkényesebb viszonyokat s a legsulyosabb helyzettel kitartóan férfiasan és hazafiasan küzd, — jól ismeri, annak oda se néz, hanem támadja a mint jobban árthat neki, ha kell negyvennyolczas, ha kell, negyvenkilenczes alapon, Ha kell i g é r, mindent, de mindent, a mi szája izére van a nemzetnek, és azt ki tudja lesni pompásan, de valamint támadásaiban, ugy igéreteiben, a lelkiismeretesség nek nyoma sincs, mert igér összevissza, negyvennyolczas, negyvenkilenczes, köztársasági. sőt szoczialista vivmányokat, hogy akik a dolgot értik, nem lelkesedéssel de fejcsóválva hallgatják, bár mennyire tomboljon is pártja, vagy bámulja a közvélemény."

Hát Apponyi Albert ma is az az Apponyi Albert előttünk aki tegnap volt, kinek szónoki képességét, nagy talentumát nem vonta kétségbe soha, de ha terünk engedné egytől-egyig rá tudnánk mutatni támadásaiban a könnyüvérüségre, igéreteiben a könnyelmüségre és a nemzet jóhiszemüségének kizsákmányolására. S e szerint ma ismét több okunk van arra, hogy tüzijátékának veszélyes csillogásában ne bizzunk.

Reánk legalább ezt a benyomást tette a legutóbbi beszéd. **G. B.**

A véderőjavaslat.

I.

— A szavazás. —

A képviselőház keddi ülése is izgalommal kezdődött. Nem szólva itt a ház előtt az utczán történt tüntetésekről, napirend előtt a házban a szélsőbalról Szentkirályi Albert és Polónyi Géza szóba hozták a titkos rendőrök jelenlétét a karzatokon. Midőn Szentkirályi beszéde elején a miniszterelnök a terembe lépett, a többség őt zajosan, hosszasan megéljenezte. Szentkirályi a detektivek tegnapi megjelenésében a ház immunitásának megsértését (!) látja. Elnök előadta a történteket és az ennek folytán tett intézkedéseket. Polónyi ugy hallotta, hogy a titkos rendőröknek tegnap az lett volna a feladata, hogy az ifjusággal szemben állást foglaljanak, mely kijelentése Polonyinak általános helyeslésével találkozott. Elnök erélyes és önérzetes nyilatkozatával, melyekbe az egész ház belenyugodett, az inczidens véget ért s a hangulat nyugodtsága helyreállt. Ezt megelőzőleg Horváth Gyula lemondását az alelnökségről az ellenzék zajos éljenzésével fogadta.

Következett erre a napirend s ennek során Ugron Gábor tarta a véderőjavaslat feletti zárbeszédét. Először is az önálló magyar hadsereg álláspontjáról szólt, majd a miniszterekkel polemizált, közbe-közbe történeti adatokat szöve a régi gravaminális politika idejéből a katonai ügyeket illetőleg; egyes nagyobb szólamait, többé kevésbé sikerült támadásait az ellenzék tapsviharral és egyéb tétszésnyilatkozatokkal jutalmazta, ugy, hogy népgyülésies hangulat támadt, mely átragadt az ifjusági karzatra is, honnan szintén tetszésnyilatkozatok hangzottak fel, a mi pedig a szabályok által egyenesen tiltva van s a mit megengedni nem lehet.

Elnök ekkor a támadt zajban kijelenté, hogy a zajongó karzat kiüritését rendeli el. Az ellenzék leirhatatlan, viharos zajt csapott s az ház egy egész óriási gomolyllyá lett s csak nagy nehezen tudott elnök szóhoz jutni és szavai értelmét helyreigazitni s azt mondani, hogy ez csak figyelmeztetés volt, mire aztan a csend nagy nehezen helyreállt, de a zajgás még egyszer megujult, midőn a karzat a vélt kiüritő rendeletet érvényesitni akaró közegek megjelenésekor azokat felvilágositotta, hogy a kiürités nem rendeltetett el.

Mig e jelenet lejátszódott, Ugron kénytelen volt, beszédét felbeszakitva, leülni és csak az ismételt zaj és mozgás elhangzása után folytatá és fejezé be szavait, melyekre felrengető, izgalmas éljenzések és tapsok hangzott fel Ugronnak, majd meg a szélső balról többen kezdték a karzaton levő ifjuságot tüntetően éltetni,

Ismét több percznyi idő telt el, mire elnök a vitát befejettnek jelentvén ki, öt percznyi szünet után következett a javaslat feletti névszerinti szavazás melynek eredménye az, hogy a javaslat **267** szavazattal **141** ellenében, tehát **126 szótöbbséggel** a részletes tárgyalás alapjául elfogadtatott. Szavazás alatt az ellenzék folyton nyugtalanul és zajongva viselkedett. A „nem" mel szavazókat jobbára megéljenezte, az „igen"nel szavazók egy részét lezugta s a szavazás eredményének kihirdetését éktelen zajjal, zugolódással fogadta.

A szavazás a V betünél kezdődött és az első szavazat — Vadnay Andoré — az ellenzéki padokról hangzott a javaslat mellett, a mit az ellenzék természetesen zugással fogadott; a pártonkivüliek sorából még Pongrácz gróf szavazott a javaslat mellett Horváth Boldizsár, Károlyi István gróf és Szilágyi Dezső — az ellenzék által élénken üdvözölve, a javaslat ellen szavaztak, Széll Kálmán távol volt. A kormánypárt azon tagjai közül, kik tegnap kiléptek a pártból, Horváth Gyula is, Miklós Gyula is a javaslat mellett szavaztak. A szabadelvüpárt, a nagy és méltatlan támadásokkal szemben, melyekkel vezérét és az általa támogatott kormányt heteken át illették, s melyek legutóbb egész a türelmetlenségig mentek, jobban kimutatta erejét, öntudatosságát s a hazafias kötelességek teljesitésében való szilárdságát, mint bármikor. Ily nagy számmal a szabadelvüpárt az utóbbi évek nagy küzdelmeiben sohasem jelent meg a küzdtéren.

A távollevők összes száma 41 volt, ezek közül kormánypárti 19, ellenzéki 5, pártonkivüli 3, horvátországi képviselő 14 szavazat. — A többség 267 tadja közül a kormánypárthoz tartozik 232 képviselő, pártonkivüli 2, most kilépett szabadelvü párti 2, az ellenzékhez tartozó szász 5, horvátországi képviselő 26.

A szabadelvü pártból a javaslat ellen szavaztak: Zay Albert, Zichy Jenő gróf, Kudlovich Imre és a pártból tegnap kilépett ifj. Teleki Domokos gr.

A karzaton ma is oly rendkivül nagy számu közönség foglalt helyet, hogy szerencsétlenségtől lehetett tartani, itt-ott repedések vétettek észre és intézkedés történt, ugy a karzatok szakértő megvizsgálása, mint a karzati jegyek mersékeltebb számban kiadása iránt.

II,

— A kravalok. —

Budapestről irják lapunknak: A képviselőház keddi ülése után az összegyült ifiatalsag és az utczai serdületlen közönség egy része oly jeleneteket engedett meg magának a képviselők ellen, a melyekre csak sajnosan gondolhatni. A mig a mulatság csak annyiból állt, hogy a kilépő képviselőket hol éljenezte, hol abczugolta: ártatlan, bár akkor is helytelen tüntetés szinét viselte az egész, a melynek legtöbb az a jellege keltett csodálkozást, hogy a kik igy tisztelik a szabad véleménynyilvánitást s a népszuverenitást, azok azt hiszik, hogy a nép szabadságai és alkotmányos jogai ellen való támadásokat másoktól kell megőrizni, nem tőlök. Mikor azonban a tömeg már az utczán egyesek, közülök tisztelt, a politikai küzdelmektől távol álló alakok szozultalásáig viszi merészségét, akkor azt hisszük, jogos annak konstatálása, hogy ennél tovább már a türelem az ily jelenségekkel szemben alig mehet. Az ifjuság szenvedélyeit felkeltik a vádak és beszédek, melyeket politikai czélzatból intéznek hozzá azok, kik, mint ma is látszott, midőn egyikük-másikok megkisérlette eloszlásra birni őket, nem birnak vele. A politikai élet tapsai jól eshetnek a férfiaknak, kik az ellenzéki küzdelmeket ez idő szerint vivják; de hogy e tapsokon tul ily eredményeket idézzenek fel, az nem lehet czéljuk. E jelenségek ellen helyt kell állni minden politikai tényezőnek; a hatóságoknak is meg kell tenniük az erélyes intézkedéseket, s a ki azt hiszi, hogy Magyarország közéletét ily eszközökkel el lehet terelni az alkotmányos, nyugodt haladás utjáról, hogy a többséget meg lehet félemlitni, az épp ugy csalódni fog, mint a hogy ez ifjuság meg fogja bánni, hogy szenvedélyeit fel engedte használni oly férfiak ellen, a kik a multban is megmutatták, a jövőben is meg fogják mutatni, hogy e haza iránt a kötelességeket mindig, sem a szenvedélyektől, sem semmi megfélemlitéstől nem tartva teljesitik, teljesitni tudják mindig.

III.

— A polgárság tüntetése. —

Budapest, január 29.

A tüntetés, mely ma délelőtt a képviselőház előtt kezdődött, eltartott késő estig s a mint előre lehetett sejteni, elfajult olyan módon, mely azt szinte aljassá

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Január 31.)

Az aranyos klikk.

(Gaboriau regénye.)

— Az „Aradi Közlöny" számára francziából forditotta: —

W. Ph.

(30. folytatás.)

— Nagy ég! — kiáltott miss Brandon fáidalmas meglepetéssel, — ő még mindig kétkedik . . . Uram, irgalomból, beszéljen. . . . Kétkedik ön ezen levelek hitelességében? . . . Ah! ha igy áll a dolog, vegye őket magához . . . mert én nem hazudtam. becsületére lizni becsületem egyedüli bizonyitékait . . . Vegye magához őket és vigye el a hivatalnokokhoz, a kik husz eszten deig éltek Malgat mellett és ők megfogják önnek mondani ha vajjon ez csakugyan az ő irása, hogy ő az, a ki aláirta itéletét . . . És ha önnek még ez sem elég, menjen el a biróhoz, a ki engem kihallgatott, Latrigentnak hivják . . .

Sarah elhallgatott s várt; de semmi felelet, még egy szó sem . . .

Dani egy székre ült, és ott, egy kis asztalra könyökölve, kezeibe rejtve arczát, igyekezett gondolkozni, határozni . . .

Ekkor miss Sarah felkelt, halkan feléje közeledett és megragadva a fiatal ember kezét:

— Kérem . . . szólt.

De ezen finom és langyos kéz érintésére, mintha villamos ütést érzett volna, Dani oly hevesen felállott, hogy a szék hátraállott.

És egy titokzatos borzogástól reszketve, csak egy nevet emlitett:

— Kergrist! . . .

Ez a legvégsőbb bántalomként hatott Sarah kisasszonyra. Mintha arczul ütötték volna, elsapadt és egy lépéssel hátrálva, a gyülölettől szikrázó tekintettel mérte végig Danit.

— Oh! . . . mormogá . . . Oh! . . . nem találván kifejezést annak tolmácsolására, a mit érzett . . .

Vajjon visszavonul? . . . Az a gondolata látszott támadni, mert az ajto felé iramodott; de egyszerre megfontolva a dolgot, visszatért és Danival szemben foglalt helyet.

— Ez az első eset, — kezdé reszketve a méltatlankodástól, — hogy annyira megalázom magam, hogy aljas vádakkal védekezzem . . . és ön ezt arra használja fel, hogy engem durván megsértsen . . . De mindegy! én önben de la Ville-Haudry kis asszony férjét látom, és mivel már elkezdtem, be is fejezem . . .

Dani mentegető szavakat dadogott, de Sarah félbeszakitá:

— Nos hát igen, egy éjjel, egy Kergrist Károly nevezetü fiatal ember, egy kicsapongó játékos, a ki a legaljasabb botrányokkal telt életét a leggyávább tettel koronázta ablakaim alatt lett öngyilkossá . . . és másnap borzasztó nagy larma támadt ellenem . . . Három nap multva, ezan nyomorult örült bátyja Kergrist René eljött kérdőre vonni sir Tomt . . . És tudja ön, mi sült ki a magyarázatok folytán? Kergrist Károly egy vacsora után öltö meg magát, melyen teljesen lerészegedett . . . Azért öltö meg magát, mert a hombourgi és ba deni bankok elnyelték összes vagyonát, mért már minden forrást kiakuázott, mert csaladja, megijedve rendetlen életmódjától, megtagadott tőle minden segélyt . . . És az által, hogy az én ablakaimat vélasztotta öngyilkosságának szinhelyéül, aljas ne heztelését elégitette ki . . . Látva bennem egy gazdag örökösnőt kinek hozománya megengedné neki, eddigi életmódját folytatni, megkérte a kezemet és sir Tom visszautasitotta . . . Végre, a végzetes esemény alkalmával hatvan mérföldnyire voltam Párizstól, Toursban, mistress Brian egy barátjánál, sir Palmernél, a ki sietett is nyilatkozni . . .

Dani ravasz tekintetet vetett Sarahra.

— Ön talán bizonyitékot kiván arról, a mit mondok, — folytatá az utóbbi. — En nem adhatok önnek. De van egy férfi, a ki képes erre és ez Kergrist René . . . mert, a magyarazatok és felvilágositások után barátunk maradt, uram, egyik legjobb barátunk, és ma este nálam volt, ön látta őt, mert mialatt önnel beszéltem, hozzám jött, üdvözölni engem . . . Kergrist ur Párisban lakik és sir Tom átadja önnek a czimét.

— És most uram, — folytatá büszkén, — minthogy elvállaltam a vádlott ezen szerepet, vegye ön át a biró szerepét . . . Kérdezzen ki és én felelek . . . Mit tud még szememre hányni? . . .

De a birónak hidegvérüségre van szüksége, és Dani nagyon is jól érezte, hogy ő azt teljesen elveszitette és hogy csak nagy nehezen tudta elrejteni borzasztó zavarát.

Lemondott tehát minden vitatkozásról.

— Hiszek önnek, — mondá, — hiszek önnek.

Örömsugár ragyogott miss Brandon oly szép arczán és oly hangon, mely lelkének viszhangja volt, mondá;

— Oh! köszönöm, uram; ön most már biztositani fogja számomra Henriette kisasszony barataságát . . .

Miért ejtette ki ezen nevet? . . . Ez megtörte a varázst, mely körülvette Danit . . . Most meglátta gyöngeségét, és megutálta mint egy árulást . . .

Keményen, mintha ezzel saját maga iránti mérget és józaneszének telháborodását akarná mutatni mondá:

— Engedje, miss, hogy ma este ne adjak feleletet önnek . . . . hogy megfontoljam a dolgot . . .

Sarah megdöbbenve tekintett reá.

— Mi mondani valója van: — szólt. — Eloszlattam, igen vagy nem az ön bántalmazó gyanuit . Vagy talán tanácskozni akar valamelyik ellenségemmel? . . .

Miss Brandon oly mély megvetés hangján mondá ezt, hogy Dani megfeledkezett az óvatosságról, mit eddig törvényenek tekintett:

— Mivel ön kivánja, miss, — szólt, — bevallom, hogy van még egy kételyem, mit ön még nem oszlatott el,

— Melyiket?

Dani habozott s megbánta, a mit szinte akaratán kivül mondott . De most már sokkal tovább ment, semhogy hátrálhatott volna.

— Nem tudom magamnak megmagyarázni azt, miss, — mondá, — hogy ön nőül menjen de la Ville-Haudry grófhoz.

— Mért?

— On fiatal, miss . . . On rendkivül gazdag, mint maga is mondja . . . és a gróf hatvanhat éves.

Sarah, a ki oly merésznek látszott, hogy semmi sem hozza ki a sodrából, mint egy félénk növendék, a kit valami hibán kapnak, ugy hajtotta le a fejét és homlokát, arczát, és isteni vonalait egyszerre vér boritotta el.

— On kegyetlen uram, — dadogá; — a titok, melyet ön tőlem kiván olyan, mit egy leány édes anyjára is alig mer bizni.

Dani abban a hiszemben, hogy végre zavarba hozta, már diadaloskodott.

— Ej! ej! — tevé hozzá gunyosan.

A gőgös Sarah azonban nem háborodott fel és keserü szomorusággal sóhajtotta:

— On ugy akarja, legyen tehát . . . Onért eltépem azt a büszke fátyolt, melylyel egy fiatal leány lelkének titkait eltakarja . . . En nem szeretem de la Ville-Haudry grófot.

Dani felszökött. Ez a vallomás az arczátlanságnak netovabbjának tünt fel előtte.

— Nem szeretem . . . legalább nem szereleminel, — folytatá miss Sarah, — és sohasem is engedtem meg neki, hogy nálam ilyen érzelmet gyanitson . . . Azonban boldogsággal . . . leszek nejévé . . . Ne reméije, uram, hogy önnek megmagyarázzam mi bennem végbe megy . . . En magam sem értem . . . Nem találok nevet mivel a rokonszenvet illessem, mely hozzá vonz . . . Szelleme, jósága csábitott el engem és beszédje gyönyörre tölt el . . . Ez az egész, a mit mondani tudok.

A dolog hihetetlennek látszott.

— Es, uram, — folytatá Sarah, — ha önnek általánosabb emberi indokok kellenek, megmondom, hogy megundorodtam az élettől, melyet a rágalom teremtett számomra . . . Ah de la Ville-Haudry palota ugy tünik fel előttem, mint egy menhely, a hol eltemethetem csalódásaimat és fájdalmaimat, a hol a nyugalommal oly állást találok, mely tiszteletet, becsülést parancsol . . . Oh! ne féljen semmit ezen nagy névre nézve . . . nemesen és méltóan fogom azt tudni viselni és nem riadnék vissza bármily áldozattal, hogy annak fényét még emeljem . . . On azt fogja ellenvetni, hogy ez mint számitás . . . . Bevallom, de nincs benne semmi aljasság, sem szégyen.

Igy tehát Dani azt hitte, hogy Saraht zavarba hozza, pedig miss Brandon volt az, a ki őszinteségével őt lesujtotta.

(Folytatása következik.)

tette, alkalmat adva lebujok, csapszékek, tolonczházból kiszabadult alakoknak arra, hogy legalább ahol lehet, megkiséreljék a rablást, foszogatást s kisérletük tény leg több helyütt sikerült is. A képviselőház előtt lefolyt jelenetek ben a tömeg eloszlását nagyban akadályozta, hogy a rendőrség működésének s felszólitásai hatályossá tételének egyes képviselők, kivált Károlyi Gábor gróf utjába álltak. Oly módon tették ezt, mely a legnagyobb mértékben kihivja a kárhoztatást. Ha a tömeg szenvedélye fölkeltetett s a rendőrség intézkedései ellen való ellenszegülésre vadult, a minek következése volt a sok későbbi kihágás, ezt főleg az okozta, hogy ez ellenszegülésre e nátoritas által feljogositva érezte magát. A tüntetők, miután több képviselőt, kik a szabadelvü-párt tagjai, lehurrogattak, insultáltak, — nem tudtak mit tenni. Csavarogtak fel-alá a városban s kergettették magukat a rendőrökkel és katonasággal. Nem volt hol tüntetniök már este, hát betörték a gázlámpákat, magános polgárok ablakait, néhány kirakatot, amiket ki is fosztottak A tüntetés következménye, ezek folytán, több szerencétlenség lett: egy rendőr kapitányt véresre vertek, több rendőr meg sebesült, egy gyermeket legázoltak, a fővárosnak a gázlámpák betörésével sok kárt okoztak, egy huszár ugy felbukott lovastól, hogy szinte a lábát eltörte — s más efféle. — Ez az eredmény, amit a tüntetők felmutathatnak — diesekedve, vagy szégyenelve, egészen ugy, amint ezt megengedi azoknak az izlése, a kik bujtogatásukkal fölidézték. Az a néhány diák, aki kokárdásan orditozott ma a tüntetők között egy-egy csepp viz volt a tengerben, észre, sem lehettet őket venni. A tüntetők a főváros lakosságának legalsóbb rétegéből valók voltak. Hogy minők voltak, azt megmondják kétségbevonhatlanul a rendőri jelentések. Betörték a bolti üzletek kirakatait és elraboltak, a mit találtak; inzultáltak az egyes békés polgárokat és mindenkivel erőszakoskodtak. A rendőrség, mely mindenütt bámulatos kitartással helyt állott, a betörők és tolvajok nagy részét letartóztatta. — Legtöbbet közülök tetten értek, másoknál lopott tárgyakat találtak. A főkapitányság látván, hogy a mozgalom már a vagyon- és életbiztonság ellen irányul és attól tartva, hogy a zavargások, melyeket ma a késö esti órákban sikerült elfojtani, holnap ismétlődni fognak és pedig most már — a mai jelek után itélve — a rablások, betörések, vagyon- és életbiztonság elleni kihágások lesznek napirenden, elhatározta, hogy holnaptól kezdve a zavargókkal szemben, kivétel nélkül, a leg szigorubb rendszabályokat lépteti életbe. A zavargásban résztvevőket, ha a rendőri felhivásnak nem engednek, rögtön letartóztatják. A csoportosulókat pedig, ha szét nem oszlanak, körülfogják és igazolás végett bekisérik. Ennélfogva Török János főkapitány, ki a mai rendőri intézkedéseket is személyesen vezette, az éjjeli órákban sűrgösen megkereste Kammermayer Károly polgármestert, hogy holnap felhivást intézzen a fővárosi közönséghez és utalván a főkapitányság szigoru intézkedéseire, óvja a főváros tisztességes elemeit, hogy a zavargókhoz még kiváncsiságból se közleked jenek, sőt a hozzájuk tartozókat is tartsák vissza a csoportosulásoktól. (Lásd távirataink at. A szerk.)

Táviratok.

— **A trónörökös haláláról.** —

Bécs, jan. 30. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) A bekövetkezett haláleset miatt a ielségek Budapestre utazása elmarad. Szemben a „Wiener Zeitung" hivatalos jelentésével, elesnek a bécsi lapok azon versiói, mint ha a halál oka a vadászatnál előfor duló szerencsétlenség lett volna Oriási nép hullámzik Bécs utczáin, a távirda hivatal ban óriási tolongás van. A képviselőház ülése a halálhir hallatára nagy izgatottság ban ért véget.

— **Rudolf trónörökös halálhire Berlinben.** —

Berlin, jan. 30. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Az udvari hangverseny a halálhir miatt elmaradt s legmélyebb rész vét mindenütt. Szinházak zárva vannak. A lapoknál külön kiadás jelent meg.

Az

„ARADI KÖZLÖNY"

(Megjelen mindennap)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

	frt	kr
Egy évre	[illegible]	[illegible]
Fél évre	[illegible]	[illegible]
Negyed évre	[illegible]	[illegible]
Egy hóra	[illegible]	[illegible]

Vidékre szétküldve:

	frt	kr
Egy évre	[illegible]	[illegible]
Fél évre	[illegible]	[illegible]
Negyed évre	[illegible]	[illegible]
Egy hóra	[illegible]	[illegible]

Felkérjük egyuttal lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése decz. végén lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megtenni szi veskedjenek, nehogy a lap szét küldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny"

kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Január 31. Csütörtök. Róm. kathol. naptár Nol. Péter hv. Prot. naptár: Vigil Görög-orosz naptár: (január 19.) Makár. Nap kél 7 óra 30 perczkor, nyugszik 4 óra 59 perczkor.

Február 2. Az aradi közuti vaspálya-társaság közgyülése d. e. 10 órakor. (Erzsébet utcza.)

Február 2. és 3. Az aradi iparosok első betegsegélyző egyletének huszi évi fennállási ünnepélye bankettel, hangversenynyel és tánczvigalommal egybekötve. (Iparosház.)

Február 3. Az aradi polgári takarékpénztár közgyülése d. e. 10 órakor.

Februr 3. Az uj-aradi takarékpénztár közgyülése d. e. 1 órakor.

Február 7. Az aradi ügyvédi kamara rendkivüli közgyülése.

Február 8. Az aradi utczai harczban eleset hősök emléknünepélye.

Február 7. Az aradi ügyvédi kamara rendkivüli közgyülése

Február 16. Az aradi tornaegyesület 10 évi fennállásának ünnepélye.

HIREK.

ARAD ÉS VIDEKE.

— **A trónörökös halálhire** mély megdöbbenést és megrendülést keltett Aradváros loyalis közönségében. Az első perczben hitelt sem akartak adni a villámgyorsan futó rémhirnek s csak akkor hitték el, hogy az való, mikor lapunk rendkivüli kiadása, melyet nyomban a leghitelesebb forrásból vett távirat után kibocsátottunk, megjelent, megerősitve a fájdalmas hirt. A trónörökös halála mélyen leverő az egész hazára, az egész nemzetre. Az uralkodó ház gyászában a legnagyobb megilletődéssel s őszinte fájdalommal osztozik Magyarország, a mely reménynyel tekintett az életerős, munkakész trónörökös működése elé. S most ez a remény egy csapással megszünt. A trónörökös nincs többé az élők sorában. Meghozta a fájdalmas hirt a Baden melletti Meichtingenből a távíró. A java korában lévő trónörökös ott vadászgatott a legjobb egészségben és tegnap már halva volt. A távirat szerint szélhüdés érte. Aradváros közönségét mélyen leverte Egész délután és este nyomott hangulat volt észlelhető a városban a trónörökös váratlan halála miatt, s ugyanez a hatás verte be magát mélyen a katonai körökbe is. A távirat hirére a város összes középületein, de számos magán házon is kitüzték a gyászlobogókat és a szinház este zárva marad.

— **Küldöttség a főispánnál.** A városatyák által a véderő-javaslot ügyében összehivott értekezlet alkalmával Grünwald Ferencz elnöklete alatt hattagu bizottságot küldöttek ki Fábián László főispánhoz Müllek Lajos dr.-nak általunk is ismertetett inditványával és azzal a kérelemmel, hogy Aradváros tiltakozásának kifejezésére rendkivüli közgyülést hivjon össze. A főispán tegnap délelőtt fogadta a deputácziót és kijelentette előtte, hogy a kérelmet nem teljesitheti, miután a rendkivüli közgyülés összehivása már idejét multa, általánosságban el lévén fogadva a véderőtörvényjavaslat, különben is hasonló intézkedést más törvényhatóság sem tett.

— **A véderő törvényjavaslat** általános megszavazása alkalmával Arad- és Csanádmegye országgyülési képviselői a következő kép szavaztak: a javaslat mellett igennel: Beles János, Bohus László, Boros Béni, Falk Miksa, Fröhlich Gusztáv (Uj-Arad), Konstantini György, Széll Akos és Wasmer Adolf br. — A javaslat ellen nemmel: Gaál Jenő, Justh Gyula, Wenckheim Frigyes gr. és Wittmann János.

— **Az iskolaszék ülése.** Aradváros iskolaszéke ma, csütörtökön délután 4 órakor tartja meg januárhavi ülését az általunk már közzétett tárgysorozat szerint. Az ülésre e helyen is felhivjuk az iskolaszék tagjainak figyelmét.

— **Két alap.** Erdekesnak tartjuk felemliteni, hogy az aradmegyei tisztviselői nyugdijalap a mult évi deczember hó végén 92,935 frt 17 krt tett ki, a jegyzői nyugdijalap pedig 60,824 frt 25 krt,

— **Jégünnepély.** Ma csütörtökön d. u. fél 3-tól 5 óráig az aradi korcsolyázó-egylete jégpályáján, kedvező idö esetén zene játszik.

— **Változás a csanádi klerusban.** Michon Mátyás temesvár józsefvárosi segédlelkész és Bruch József temesvar-gyárvárosi segédlelkész kölcsönösen cse réltek állásukkal.

— **A vörheny.** Aradváros területón a mult évi november hó óta járványosan pusztit. Most már ugyan alább hagyott a betegség, de mégis előfordul s különösen a gyógykezelés alatt álló régi betegek száma nagy. — A mult évi november hó óta, mikor a járvány kiütött 81 vorhenybeteg volt, kik közül 7 meghalt, 52 felgyógyult, 22 pedig gyógykezelés alatt állt.

— **Egylet ünnepélye.** Az aradi iparosok első betegsegélyző és temetkezési egylet 20 évi fennállása ünnepélyet rendező bizottság tisztelettel érte siti a t. cz. közönséget, hogy folyó hó február 3-án az ipartestületi diszteremben tartandó hangverseny társasvacsora és tánczczal kapcsolatos ünnepélyéhez a testvér egyletekhez küldött előjegyzési ive ket folyó évi február hó 3 án déli 12 óráig az elnök Hannold Gergely lakására (templom utcza 2. szám) beküldeni méltóztassanak, hogy a rendezőség a jegyek kiadása felett idejekorán intézkedhessék. Jegyek az ünnepély napján is válthatók, Személy jegyek ára 1 frt, családjegyek ára 1 frt 50 kr. Jegyek az ünnepek napjáig Wadowszky és Illmann, Obetko Kálmán, Ernyei és Prinner Maresch Gyula urak kereskedé ében kaphatók.

— **Népesedési mozgalom.** Aradv. területén az elmult héten született 26 csecsemő, és pedig 13 fiu, 13 leánygyermek. Elhalt a városi lakosságból 17 egyén, kik közül 12 fi, 5 nőnemü. A születések évi arányszáma 34·4 a halalozásoké pedig 22·4 pro mille· Az eredmény tehát igen kedvező.

— **A „napi kérdés"** a véderőtörvényjavaslat tárgyalása egyedül Halifax köve tőire nem gyakorolt semmi észrevehető hatást. Az aradi korcsolyázó egylet jégpályáján csak ugy repülnek előre a sport hivei, mint a legnyugodalmasabb időben s eszük ágában sincs, az egész haza tiltakozó szavának" venni azt a trombita-recsegést, melyet a tüzoltóbanda csap égbekiáltóan fülsértő hangszereivel. Tegnap delelőtt a jégpályán ismét játszott a zenekar s ez a körülmény óriási közönséget csalt ki a vá rosligetbe. A zene délelőtt 11 órától egy óráig játszott s ezen idő alatt folyton tömve volt a pálya.

— **Az aradi iparosok** első betegsegélyző és temetkezési egylete választmánya értesiti a t. tagjait, hogy folyó évi február hó 3-án daczára 20 évi fennállása ünnepélyének — a rendes havi befizetések az egyleti helyiségben elfogadtatnak.

— **Kanyaró.** Brusztán aradmegyei községben járványosan pusztit a kanyaró. — Különösen a gyermekeket támadja meg a járványos betegség. Eddig 34 betegülés történt. A betegek közül 4 meghalt, 14 pedig felgyógyult.

— **Kelengye-kiállitás.** Tegnap és tegnap elő t meglepőleg szép kelengye kiállitás volt látható a Probst Károly és társai divát- és vászonáru nagykereskedésé nek kirakatában. A közönség figyelmét és érdeklődését nagy mértékben felköltötte az a sok szép munka, melyet ez az egy elő kelő aradi hölgy számára készült kelengye feltüntetett. A kézi munka nagyrészt Arad ról került ki, s dicséretes tanuságot tett a megrendelő czég jó izléséről és az ipar ez ágának fejlődéséről.

— **Ártatlan betörő.** A szinház okozta. Egy helybeli tekintélyes kereskedő a na pokban szinházba akart menni családjával, de mivel más darabot adtak egy kedvelt szinésznő gyengélkedése miatt, nem ment a szinházba, hanem hazatért. Kissé feltünt ugyan neki, hogy a csengetésére a szakácsné nem azonnal nyitotta ki az ajtót, de ennek nem igen nagy fontosságot tulajdonitott.Ké sőbb a szakácsnét elküldték borért. A konyha hölgy egy kissé sokaig maradván oda a háziasszony utána nézett a konyhába és az alkalommal egy mély sóhajt hallott, mely a konyhaszekrény mélyéből jött, Utána nézett a dolognak, de nem birta kinyitni a szekrényt, mert a kulcsát nem találta. Csakhamar értesitette férjét, hogy valószinüleg tolvaj rejtőzik a szekrényben, és férje kijövén a konyhába, miután kérdésére választ nem kapott, benyujtotta kezét a szekrény ajtó szelelő lyukán és egy dushajzatu fejet ragadott meg, mely csakis a betörőé lehetett. Ekkor felhangzott a hajazat gazdájának kesergése ékes német nyelven; „I bitt laszens mi aus, i'bin ká Beuber, i bin ja der Commis." Az időközben hazajött szakácsné megadta a szükséges felvilágositást. A tisztelt boltos legény feljött szerelmet vallani a konyhatündérnek, ki őt, mikor az uraság hazajött, hamarjában a konyhaszekrénybe rejtette el A szerelmes legény busan távozott a szerelem szinhelyéről.

— **Felülfizetések hangversenyen.** Az aradi izr. jótékonyczélu és koma-egylet által f. évi január hó 27-én a Krispin féle teremben rendezett hangverseny alkalmával a következők voltak kegyesek felülfizetni: Krispin József 5 frt. Bing Vilmos 4 frt, Rosenberg Sándor dr. főrabbi 3 frt, Mayer Dániel 1 frt 50 kr; Kell Ignátz 1 frt 50 kr, Keppich Zsigmond 1 frt 50 kr, Sonnenfeld Károly dr. 1 frt, Klauber S. (Nagyfalu) 1 frt, Büchler Ignátz 1 frt, Pölzl Miksa 1 frt, Freund Fülöp 1 frt, Rozenfeld Hermann 1 frt, Kiss Dávid dr. 1 frt, Guttmann Samu 1 frt, Weigl Adolf 1 frt, Idősb Klein Mór 1 frt, N. N. 1 frt, Moskovitz Izidor 1 forint, Krönberger Mór 1 fornit, Löwy testvérek urak 1 frt, Höszli J: urnő 1 forint Fischer Samu 50 kr, N. N. 40 kr. — Fogadják a szives adakozók, valamint a tisztelt közremüködők, nevezetesen: főtisztelendő Rozenberg Sándor dr, főrabbi ur, Grünzweig Adolf ur — mint r. hangverseny müvezetője — Grünzweig Irma kisasszony, Kauitzer R., és Rebbhann A. urak, valamint a templomikar összes tagjai, legőszintébb köszönetünket, jótékony egyletünk iránt tanusitott jóakarat és ügybuzgóságukért. Az aradi izr. jótékonyczélu és koma-egylet elnöksége.

— **A temesvári eset vége.** A temesvári városi közgyülésen egy hónappal ezelőtt kinos jelenet idézett elő egy elkeseredett felszólalás. Ifj. Steiner Károly sulyos vádakat emelt Nagy László volt helyettes polgármester ellen, s egyenesen azt inditványozta, hogy a közgyülés a bagatellbirósághoz törté t visszaélések miatt függesszé fel Nagy Lászlót állásától és inditsa meg ellene a fegyelmi eljárást. A közgyülés azonban nem tett eleget ifj. Steiner Karoly ez óhajának, hanem bizottságot küldött ki az állitólagos visszaélések megvizsgálására, s ugyancsak akkor ifj. Steiner Károlyt széksértés czimén 50 frtnyi birságban marasztalta el. Ez ügy — mint a temesvári lapokban olvassuk, — a tegnapi közgyülésen fejeztetett be. Telbisz Károly dr polgármester kijelentette, hogy a bizottsag szigoruan megvizsgálta az ügyet s ugy találta, hogy semmi visszaélésekről, sem hivatalbeli hanyagságról nem lehet szó.

— **Megmart ember.** Tegnap délelőtt a csutora-utcza 33. számu ház udvarán egy sertés Jovanov Triján földmivest bal kezén megharapta s majd leharaptaa hüvelykujját. A dühös sertést agyonverték és felboncolták, a mikor is konstatálva lett rajta a veszettség. A megmart embert rögtön gyógykezelés alá vették.

Szinház.

— január 29

— **A „Haramiák"** mára kitüzött előadása a trónörökös halálának hire miatt elmaradt, s holnap fog megtartatni. A Németh János jutalomjátékául kitüzött „Alessandro Stradella" előadása pedig péntekre marad. — Az előkészületre kitüzött darabokhoz ujabban még „Constantin abbé" járult.

FARSANG.

Farsangi naptár.

Február 1. A pankotai kaszinó tánczvigalma.

Február 2. A szt. leányfalvi előljáróság tánczvigalma.

Február 2. Az aradi könyvnyomdászok bálja. (Iparosház.)

Február 2. Bál Szent-Annán a „Szelid bárány" vendéglőben.

Február 2. Az aradi polg. jótékony nőegylet tánczestélye. (Fehér kereszt.)

Február 2. A világosi önk. tüzoltóegylet tánczvigalma.

Február 9. Az EMKE aradi választmányának bálja. (Fehér kereszt.)

Február 10. Az aradi borbélyok és fodrászok egyletének bálja (iparosház.)

Február 10. Az aradi munkás-egylet bálja. (Fehér kereszt.)

Február 10. A kurticsi olvasó-egylet tánczvigalma.

Február 16. Az aradi fodrászok és borbélyok bálja az iparosházban.

Február 17. Az aradi hadászegylet álarczos bálja az iparosház nagytermében.

Február 16. Az aradi asztalossegédek egyletének tánczestélye az iparosház termében.

Február 21. Az arad és vidéki román nőegylet bálja. (Fehér kereszt.)

Február 23. Az aradi ipartestület bálja az iparosház nagytermében.

Február 23. Az aradi korcsolyázó-egylet tánczvigalma. (Fehér kereszt.)

— **Borbélyok és fodrászok bálja.** Az aradi borbélyok és fodrászok betegsegélyző egylete február hó 10-én az ipartestület diszteremben az egylet alap gyarapitására zártkörü tánczvigalmat rendez. A rendezőség tagjai: Ötvös Lajos, pénztárnok. Kristoff Gy, elnök. Dekrel P. ellenőr. Bratan József, Duganits Bona, Glück Dávid, Meier János, Seifer József, Roth József, Szablity Zsifka, Wenhart Péter. Zimermann Mihály. Személyjegy 80 kr. Családjegy 1 frt 50 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdete esti 8 órakor.

— **Bál Szentleányfalván.** Szentleányfalva község előljárósága februnár hó 2-án, egy tüzoltó fecskendő beszerzésére tánczvigalmat rendez. A belépti-jegyek-ára 1 forint.

— **A pankotai kaszinó** február hó 1 én az ottani „Fehér Kereszt" vendéglő nagytermében tánczestélyt rendez, a melyre a környékből is nagyban készülődnek. Jegyek ára: személyjégy 1 frt, családjegy 2 forint.

REGÉNY-CSARNOK.

Az utolsó pont.

(Regény egy kötetben)

— Az „Aradi Közlöny" számára irta —

Márki Gabriella.

(6 folytatás.) III.

A hó alól.

— Ezt gyanusitottam! sóhajtá a jó szágigazgató-gyám, . . Es mit szándékozik tenni?

— Hm. Azt magam sem tudom! . . . Tanulni! En szeretnék okos ember lenni és nem csupán gróf!

— Ez nagyon helyes szándék! vi szonzá gyámja melegen.

— Es ezt a szándékomat, mint min deniket rögtön megakarom valósi tani!

— De csak nem utazik az éjjeli vo nattal? mosolygott amaz.

— No annyira nem sietős! neve tett György. Tehát semmi kifogása tervem ellen?

— Kifogásom? Sőt örülök, hogy ezt a szomoru helyet elhagyja, mert kedélyé vel sehogysem vagyok megelégedve! Urficskám, a mi korunkban nem kell ilyen keserü képeket vágni és magány után áhi tozni!

— De bátyám, hiszen maga elront engem!

— Igen . . . igen! . . . Roszra ta nitom önt! . . . Legyen rosz és ne kövesse családja példaját . . . ne legyen ön is jóságának áldozata!

György elkomorodott.

— Mulasson élvezzen ön György, de ne fékvesztett sietséggel, hiszen ráér ön; de kedélyét alakitsa át, mert kölömben soha sem lesz boldog! Ilyen ábrándos lélekkel és nagyon is mélyen érző, tul érzékeny szivvel csak csalódni, csalódni és ismét csalódni fog! — Hévvel, meggyőződéssel csengtek a hü barát szavai s György meghatottan szoritotta meg ke zeit.

— Edes atyai barátom, soha soha sem fogok tanácsairól megfeledkezni! De még egyet! — tevé hozzá rövid gondolkozás után — ön legjobban tudja, mily különös szeszélyeim és csodálatos izlésem van! . . . Erről tudom, hogy nem fogok leszokni tudni!

— Nos? — szakitá öt félbe nyugtalanul gyámja.

— Nos, én szeretném tudni, hogy igé nyeimmel tulajdonképen meddig terjedhetem? mennyi jövedelmet bocsáthat ön rendelkezésemre nagykoruságomig?

— Bátran költhet ön György! A mennyire én önt ismerem, nem fog ön el jutni addig a pontig, a hol én azt fogom mondani: »eddig és ne tovább."

— Köszönöm e bizalmat! . . . de még meg változhatom, tehát mégis szeretném tudni, mihez tartsam magam? Mennyi bir tokaimnak évi jövedelme?

— Egy millió!

— Egy millió ugrott föl kipirulva az ifju gróf Egy millió! az lehetetlen!

— Sőt több is, de a kiadásokon kivül ez csupán önt illeti.

— Egy millió forint évi jövedelem! .. Minek mondta meg ezt bátyám? Hiszen most őrülté leszek, hogy kitaláljam mire feseréljem el e roppant összeget!

— Epen azért mondtam meg, de ez még nem minden!

— Az Istenért ne mondjon többet, ne vegye el kedvemet az élettől! En ugy irtózom a pénztől! Es kénytelen vagyok milliomos lenni!

— Oh ne féljen, jöhet még idő, mikor e milliók csak a mult álomképei gyanánt fognak ön előtt megjelenni, s tartok tőle, hogy ugy lesz!

— Oh nem fogom sajnálni őket! De honnan jön ön erre a bizar eszmére, hogy én elvesztem vagyonomat? Csak nem gondolja, hogy elpazarlom azt?

— Nem . . . de fogadja meg tanácsomat. Elvezzen ön, és a tőkét, mit eddig el nem költött évjáradékaiból gyujtöttem, tartsa fenn, mert ön nem tud még mindent a mit én, s még nagy szüksége lehet arra.

— Es nem adhat ön nekem e titokról felvilágositásokat?

— Nem!

— Oh ez pompás! Legalább hátam mögött érzem az eshetőséget, hogy szegénynyé leszek! Tehát megyek és élek!

— Apropos! Mi fog történni azzal a kis czigánygyerekkel?

— Az itt marad a kastély urnőjének, de azért nem szabad neki mást tudni, mint kaczagni, dalolni és czimbalmozni! Semmi divatos ruhának szinét se lássa és ne engedje kóborolni! Ha szükségessé vál nék eltávolitása, no essék az neki nagyon rosszul. S ez csak ugy történhetik meg, ha megmarad eredeti egyszerüségében.

(Folytatása következik.)

KOZGAZDASAG.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Szesz-üzlet.** —

(Január 31.)

(B.) Szesz. Készáru nagyban. 51.75—52 kicsinyben 52,50—, hordó nélkül pr. 100 L %, 35 frt fogyasztási adóval.

— **Budapesti gabnatőzsde.** —

(Január 30.)

Kinálat mérsékelt, hanem sürgős, korlátolt vételkedv. Forgalom 14,000 mm. Tavaszibuza 7.44—46. Tavaszi tengeri mm. 5.04—05. Tavaszi zab 5.27—28.

KIS LOTTÓ.

N.-Szeben, jan. 30.

36	53	80	45	3

Prága, jan. 30.

56	64	28	65	36

Felelős szerkesztő:
HINDY ARPAD

BUDAPESTI TŐZSDE.

Január 28-án.

	Pénz	Áru
M. kir. aranyj. adóment. 4%	101 60	101 90
„ „ papirjáradék adóment. 5%	90 70	94 —
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fc.) 5%	145 —	146 —
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	145 —	146 —
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	99 30	99 80
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	118 —	118 50
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	116 50	116 50
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	131 50	132
„ „ „ 50 frt drbja	131 50	132 —
Tiszai és szegedi kölcsön 4%	125 50	126 50
M. k. földtm. kötvények 5%	104 50	105 50
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104 —	105 —
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	104 —	105 —
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104 50	105 50
M. k. földtm, kötvények horváthorsz. 5%	104 —	— —
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104 50	105 —
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk. (100 frt 5%	98 50	99 50
Szőllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	99 —	100 50
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	159 75	107 —
„ „ „ 1871. évből 6%	107 —	109 —
Budapest föv, 1880. kölcsöne 6%	100 —	100 25
Budapesti bankegyes. részvényt.	100 —	100 50
Magy, ált. hitelbank	281 —	281 50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	— —	— —
Magy lesz. s pénzváltóbank	99 25	99 50

	Pénz	Áru
Magy. orsz. bank részvény-társaság	— —	— —
Osztrák hitelintézet	311 —	311 20
Osztr.-magyar bank	880 —	885 —
I. magyar iparbank	153 —	155 60
Pesti magy. keresk. bank	712 —	715 —
Bécsi bizt. társulat	168 —	17 —
Bécsi élet- s jár. bizt. társ.	215 —	— —
Első magy. általános bizt társ.	3140 —	3150 —
Foncière pesti bizt. társ.	66 50	67 —
Magyar-franczia bizt. társ.	— —	160 —
Pannonia visszb. társ.	945 —	955 —
Concordia malom	528 —	531 —
Első budapesti malom	1045 —	1050 —
Erzsébet malom	242 —	244 —
Hengermalom	595 —	600 —
Lujza malom	252 —	255 —
Molnárok és sütők malma	353 —	35u —
Pannonia malom	755 —	760 —
Viktoria malom	130 —	132 —
„Adria“ m. tengeri hajózási	— —	— —
Alföld-fiumei vasut 5%	175 50	176 50
Báttaszék domb.-zákány v.	— —	— —
Déli vasut 5%	— —	— —
Eszakkeleti vasut 5%	154 50	155 50
Erdélyi vasut 5%	194 50	195 50
Győr-sopron-ebenfurti va	— —	— —
Kassa-oderbergi vasut	142 —	143 —
Magyar galiczlai vasut	160 50	161 60
M, ny. v. (sz.-győr-grác i.	157 60	158 —
Osztrák államvasut 5%	232 50	233 —
Pécs-barcsi vasut 5%	188 —	189 —
Tisza vidéki vasut 5%	246 —	248 —
Osztr dunagőzhajózási tár	— —	— —

	Pénz	Áru
Pesti kozuti vaspálya	403 —	405 —
Pesti közuti vasp. élvezet-jegyek	110 —	215 —
Budepesti III. ker, takarakp.	108 —	110 —
Országos központi	452 —	457 —
Pesti hazai első	7325 —	7595 —
Egyesült Budapest fővárosi takp,	452 —	455 —
Magyar ált, takarékp, részvény	88 —	80 —
Alagut	145 —	147 —
Általános waggon kölcs. társaság	69 —	72 —
„Franklin“-társulat	198 —	200 —
Ganz és társa vasön, és gépgyár	826 —	830 —
Geschwindt-féle szeszgyér	330 —	332 —
Gyapjum, és biz, I. magyar	246 —	250 —
Keresk, épülete	675 —	— —
Könyvnyomda, „Athaeneum“	444 —	448 —
„ Pesti	1070 —	1100 —
Kőszénb és téglagy, (Drasche)	221 —	222 —
Nemzetközi waggon-kölcsön-részvénytársaság	59 —	224 — 60 —
Pesti épitő-társaság	— —	— —
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtrs,	100 —	101 —
Salgótarjáni köszénb,	171 —	172 —
Schlick-féle vasö, és gépgyár	152 —	154 —
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	— —	— —
Serfőzde első magyar	810 —	820 —
Sertéshizlaló	270 —	274 —
Sóskuti kőbánya	— —	— —
Spodium- és csontlisztgyar	110 —	120 —
Szálloda-részvénytársaság	104 —	106 —
Tégla- és mészégető ujlaki	149 —	150 —
Török dohányrészvény	— —	— —
Gőz téglagyar kőbányai	25 —	255 —
M. jelz.-bank ny.kölcsönkötv. 4. sz	20 —	105 50

Záloglevelek.	Pénz	Áru
M. földhitelint. papirérték 5%	102 —	102 25
„ „ „ 4%	100 75	101 59
„ „ „ 4%	99 50	97 —
„ „ arany v. ezüst 5%	127 —	129 —
„ jelzálogbank 5%	102 50	103 —
„ „ 5%	101 50	102 25
Kisbirt. orsz. földh.-int 5%	101 50	102 —
Osztr.-magyar bank o. é. 5%	101 75	102 30
„ „ „ „ „ 4%	99 90	100 60
„ „ „ „ „ 4%	99 90	100 60
Pesti keresk. bank 6%	102 —	103 —
„ „ „ 5%	101 —	101 50
„ „ „ 5%	101 —	101 50
Albina tak, és hitelint. 6%	101 —	102 —
Elsőbbségek.		
Budapesti lánczhid 5%	104 —	105 50
Loyd- és tőzsde-épület 6%	99 50	— —
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sors).	— —	— —
Osztrák vörös-kereszt-egylet	17 50	13 —
Pénznemek.		
Cs.-kir. arany (vert)	5 63	5 63
Cs.-kir. arany (kör)	5 56	5 60
Osztrák magyar 8 frtos arany	9 52	9 59
20 frankos arany	9 52	9 56
Osztrák és magyar ezüst	— —	— —
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	59 10	59 25
Ném.bankp.100 ném. bir. márkáért	59 15	59 54
[illegible]	100 —	102 20
Páris 100 frankért	47 70	50 50
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	47 60	50 24
London 10 font sterlingert	120 80	125 15

M. kir. államvasutak 82009—88 szám

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatóságának az épités alatt levő uj-gradiska brodi vasutvonal felszereléséhez *legkésőbben f. évi junius hó végéig* bérmentve a budapesti központi szertár, esetleg pedig a zágrábi szertárba történendő szállitás mellett az alább felsorolt leltári tárgyakra lévén szüksége, ezen tárgyak szállitására ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

A szállitandó tárgyak a következő csoportokban a részletesebb mennyiségek közlése nélkül sorlotatnak fel.

I. szerszámok, vas és aczélból készült eszközök,

II. Butorzat és asztalos munkák.

III. Bádogos és lámpaáru készitmények.

IV. Faneműek, vasalt emelő és bontó rudak, létrák, hágcsók, kerékgyártó és kádár készitmények.

V. Bélyegzők, pecsétnyomók, keletsajtók lyukasztó és ólomzár fogók.

VI. Orák.

VII. Fecskendők és harangok.

VIII. Vasból való pénzládák, pénz és menetjegyszekrények.

IX. Kefeáruk.

X. Kötéláruk.

XI. Fehérnemű, ágynemű és pokróczok.

XII. Bőröndös munka,

XIII. Mezőeszközök és műszerek.

XIV. Mérlegek.

XV. Különfélék és pedig pályakocsik, köszörükövek, vonalzók, beteg hordágyak, szén kosarak jelző kürtök, köpőládák vasbél keletmutatók, vasnyoszolyák, palaczkok, takaró ponyvák, jelzősipok, gyógyszer szekrények, tentatartók, ruggyanta és kender tömlők, kalauzkürt-zsinor, stb.

Ezen szállitásra nézve a m. kir. államvasutak 24722 76 sz. általános, valamint az illető tárgyakra vonatkozó különleges szállitási feltételei az idézett szabványrajzok és minták nem külömben az ajánlati űrlapokban tett körülirásban foglalt minőségi határozmányok mérvadók.

A kereskedelemben általánosan előforduló czikkek a legjobb minőségben szállitandók. A kiirt tárgyakra vonatkozó részei a minőségi feltételeket is részben tartalmazzák, valamint a fent elősorolt I—XIV. csoportoknak megfelelő ajánlati űrlapok a m. kir. államvasutak igazgatóságánál (anyag és leltár beszerzési szakosztály Andrássy-ut 75. I. em. 51.) a hivatalos órákban naponként megtekinthetők az ajánlati űrlapok dijtalanul, a rajzok és feltételek pedig a megállapitott egységi ár lefizetése mellett megszerezhetők.

Az ajánlati űrlapok ezenkivül a zágrábi üzletvezetőségnél Zágrábban (Zrinyi-tér) is kaphatók, a hol a feltételek és szabványok is megtekinthetők.

Ugyanezen hivatalokban megszerezhetők a szállitandó tárgyak minőségére vonatkozó egyébb felvilágositások is. A hivatkozott minta darabok egyrésze a budapesti központi szertárban megtekinthető.

Minden ajánlóról feltételeztetik, hogy a szállitási feltételeket, a szabvány rajzokat, a mintákat és a tárgyak teljes körül irását mindenben ismeri és elfogadja.

Ajánlani lehet az egyes és csoportokra egészen vagy részben, megjegyeztetik azonban, hogy csak azon versenyező czégek ajánlatai fognak figyelembe vétetni, kik ha a m. kir. államvasutakkal eddig szállitási viszonybau nem állottak az ajánlathoz csatoló kereskedelmi és iparkamarai, be nem jegyzett czégek pedig illetékes első foku politikai hatósági bizonyitványnyal igazolják azt, hogy az ajánlott tárgyakat a magyar szent korona országainak határain belül létező saját gyáruk vagy műhelyükben készitendik illetve, hogy ezen tárgyak gyártására és szállitására képesek és berendezvék.

Ajánlani csak az igazgatóság és a zágrábi üzletvezetőségnél dijtalanul kapható ajánlati űrlapokon lehet, melyek a fenti csoportoknak megfelelnek.

Az ajánlatokban csak tiszta egységi árak teendők ki, tehát oly ajánlatok, melyek az ajánlati árakból százalékos leengedéseket tartalmaznak figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlott egységi árak az ajánlati űrlapokban felvett egységek szerint bérmentve a budapesti vagy a zágrábi szertárba szállitva, mely körülmény az ajánlatban világosan megjelölendő — tüntetendők ki.

Ajánlattevő ajánlatában kötelezőleg tartozik kijelenteni és az ajánlatban világosan kitüntetni, hogy a szállitandó tárgyakat kizárólag az ország határán belül létező, mely gyárában vagy műhelyében fogja készitenl, jogában állván a m. kir. államvasutak igazgatóságának magának a gyártás folyama alatt erről kiküldöttjei által meggyőződést szerezni. A szállitandó összes tárgyak alkalmas helyen m. á. v. czégjellel és a gyáros kereskedelmileg bejegyzett védjegye vagy czégjegyével látandók el. Az összes tárgyak beszállitásának záros határideje 1889 évi junius hó 30-ik napja, megvan azonban engedve, ezen határidőnél előbb is szállitani, esetleg részszállitásokat eszközölni. A beszállitott és kifogástalanul átvett tárgyak értéke az átvétel után 14 napra fog a szállitónak kifizettetni és az alábbiak szerint leteendő óvadék is ugyanakkor visszaadatni.

A szállitási határidő be nem tartása esetén tartozik a szállitó a késedelem minden napja után a nála megrendelt egész mennyiség értékének 10%-át egyszázaloért birság czimén a m. kir. államvasutak igazgatóságának fizetni, mely birság a kereseti összeg és az ovadékból levonható.

Az ajánlattal elvállalt kötelezettségek teljesitésének biztositásául köteles minden szállitó az ajánlott egész mennyiség értékének 10 százalékát az ajánlati tárgyalást megelőző nap, vagyis 1889 évi márczius 5-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak központi főpénztára illetőleg a zágrábi üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. A szállitott tárgyak minőségének megitélése tekintetében minden szállitó aláveti magát a m. kir. államvasutak átvevő bizottságnak a meynem felelő minőség miatt visszautasitott tárgyakat az értesités vételétől számitandó 10 nap alatt megfelel lökkel pótolni. A m, kir. államvasutak igazgatóságának jogában áll az ajánlatok között tekintet nélkül az árakra szabadon választani, továbbá a kiirt mennyiségekből csak tetszés szerinti rész mennyiségeket megrendelni, esetleg a czél elérésére másféle intézkedéseket is tenni.

Az ivenként 50 kros magyar bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ezen külczimme „ajánlat a m. kir államvasutak részére az ujgradiska-brodi vonal felszerelésére 82260—88 számhoz“ 1889. évi márczius hó 6-ának déli 12 óráiáig az igazgatóság és leltár beszerzési szakosztályának főnökénél (Andrássy-ut 75, I emelet 51. ajtó.) Zágrában pedig az üzletvezetőség főökénél benyujtandók, vagy posta utján beküldendők.

A bánatpénz ugyanott 1889 évi márczius 5-ikének déli 12 óráiáig leteendő.

Mindegyik ajánló köteles a pályázati határidőtől kezdve az ajánlatok felett hozandó határozatig ajánlataival szóban maradni.

Az itt elősorolt feltételektől eltérő ajánlatok továbbá olyanok, melyek nem a kitüzött határidőre érkeznek be, vagy távirati uton tétetnek, figyelembe nem vehetők.

A szállitás elnyerése esetén minden szállitó köteles beleegyezni abba, hogy kereseti összegéből egy pro mille (ezer forint után 1 frt) a m. k. államvasutak alkalmazottainak segélyalapja javára levonassék.

Jelen szállitási ügyletből felmerülő bélyegilletékek az 1881 évi XXVI. t.-cz. 10. §-ában megszabott módon a kereseti összegek felvételénél rovatnak le.

Budapesten, 1889 január hóban.

A m kir államvasutak igazgatósága.

3451/1889. Az aradi járási főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény.

Mikefalva községben a jegyzői állás elhalálozás folytán üresedésbe jövén, annak az 1886. évi XXII. t. cz. 81. §-a értelmében választás utján leendő betöltésére határidőül **folyó év február hó 9-nek reggeli 9 óráját** kitüzöm, mely határidőben a választás a községházában fog megtartatni.

Felkérem a pályázni kivánók, hogy az 1883. évi I. t. cz. 16. §-a alapján megkivantató képesités igazolásával felszerelt kérvényeiket a választás napjáig alulirott főszolgabiróhoz benyujtsák.

Arad 1889. január hó 28.

Báró Bánhidy Antal,
főszolgabiró.

70/1889. pm sz. Arad sz kir. város polgármestere.

Pályázati hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik miszerint Arad sz. kir. város közönségénél a mértékhitelesitő hivatali segédi állás üresedésbe jövén, azon okleveles mértékhitelesitők kik ezen 650 forint évi fizetéssel kapcsolatos állást elnyerni óhajtanak, ezennel felhivatnak, hogy pályázati kérvényüket hozzám a **folyó évi fabruár hó 10** ig benyujtsák.

Arad, 1879. évi január hó 14-én.

Salacz,
kir. tanácsos polgármester.

Hirdetmény.

Mindazon háztulajdonosok, kik a folyó évben házukban beszállásolandó katonaságot saját költségükön máshol óhajtják elhelyezni, figyelmeztetnek, miszerint ebbeli szándékukat a városi katonaügyi osztályhoz (keleti rész földszint kis terem mellett) **folyó évi január 31-éig** bejelenteni el ne mulasszák, mivel azon tul a beje entések a katonabeszállásolási szabályrendelet 12. §-a értelmében figyelembe nem fognak tétetni.

Aradon, 1889 évi január hó 3-án

A városi tanács.

Hirdetmény.

Azok akik a magas kormánytól az 1889. évi tenyésztésre ingyen selyempetét kivánnak, felhivatnak miszerint a polgármesteri hivatalnál jelentkezve, nevőket s a kivánt petemennyiséget az ott kitett ivre eljegyezzék,

Kik később jelentkeznek kevesebb petékre tarttatnak igényt.

A jelentkezők kötelezik magukat a peték átvé elére.

Az ingyenpetéket átvevők kötelezik magukat:

1. Mástól petét el nem fogadni.

2. Minden termelt gubót beszállitani a hozzá legközelebb eső azon kir. beváltó intézethez, mely a petekiosztás alkalmával megjelöltetik.

A gubók tekintet nélkül arra, hogy puha vagy duopla gabók-e, kilón 1 frtért ként váltatnak be, csak a külsőleg is fekete gubók mint teljesen használhatetlenek fognak 10 krajczárjával beváltatni.

3. Azok kik a termelt gubókat bárki másnak eladnák egy később meghatározott összeg erejéig fognak büntettetni.

Salacz,
kir. tanácsos polgármester

ROZSNYAY MÁTYÁS
gyógyszertára

szivesen kinálkozik, minden külföldi vagy belföldi gyógyszer-különlegesség beszerzésére, a készletben tart következő megbizható hatásu szereket:

Chinin-czukor és chinin-csokoládé,
gyermekeknek könnyen bedaható hidegelési elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadijjal koszoruztak. Mind ezöt világrészben el van terjedve.

Misera cseppek,
dr. Mayer javitott receptje szerint legmegbizhatóbb szer hidegelés ellen felnőttek számára, egy üveg 90 kr.

Dorsch halmáj-olaj.
A kereskedésben előtorduló minden halmájolajok között a legtisztább és leggyógyhatásosabb. Igen könnyen bevehető. Egy üveg 1 frt.

Circassian.
Biztos hatásu és ártalmatlan szerekből össze állitott hajfestő szer Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Bernatzik fogcsepjei.
Bármely fogfájást azonnal megszüntet. Egy üveg 35 kr.

Serail-arczkenőcs.
Az arczon mutatkozó szeplők, pattanások és májfoltok elüzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépitő hatásában minden más szert felülmul. Egy tégely 70 kr. és 1 frt.

Anosmin lábpor.
A lábizzadás és feltörés ellen sikeresen használható. Egy doboz 50 kr.

alföldi tokaji bor.
Kitünő minőségüek, dr. Szabó Gyula világhirü pinczéjéből. Ára egy üvegnek 2.80, 3. 3.50 és 4 forint o. é.

Párisi hölgypor.
Igen használható az arczbőr finomitására. Egy skatulya 50 kr.

Ércztisztitó por,
melynek segélyével arany, ezüst, réz, pakfong és aczél tárgyakat igen kevés fáradsággal tükörfényesre lehet tisztitani. Minden háztartásban használható. Egy adag 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsama.
A megfagyott kezet vagy lábat 3—4 nap alat biztosan meggyógyitja. Egy üveg ára 35 kr.

Lang rheuma ellenes szere.
Mindenféle megfülésből eredt rheumás és csuzos fájdalmak ellen igen híres és keresett szer Egy üveg ára 80 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni szere.
mely mindenféle köhögést biztosan gyógyit. Ára 40 krajczár.

Mindezen gyógyszerek — a pakolási csekély költségek hozzadásával — bárhova posta utján is elküldetnek.

Ugyancsak alólirt gyógyszertárában minden nem vegyvigálat a megbizások elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljesitetnek.

Rozsnyay Mátyás,
gyógyszerész.

Arad, szabadság-tér I. szám
a „szenthárom ság-hoz“

Nyomatja és kiadja az Ungerleider-féle könyvnyomda Aradon.